

KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA

RICHARD L. MERRITT: **Systematic Approaches to Comparative Politics**. Rand McNally & Company. Chicago 1970, 264 s.

Richard Merritt tunnetaan sangen tuotteliana ja ilmeisen etevänä politiikan tutkijana, ja epäilemättä hän kuuluu alansa huipumiehiin maailmassa. Hänen väitöskirjansa *Symbols of American Community, 1735—1775* pohjautui sisällönanalyysiin poliittisen yhteisön muodostumisesta Yhdysvalloissa ennen itsenäisyysjulistusta. Hänen uudemmat tutkimuksensa ovat käsittäneet lähinnä survey-analyysyjä ja sisällönerittelyjä. Nyt esillä oleva teos ei ole kuitenkaan mikään poikkeuksellinen ilmiö politologisten julkaisujen joukossa, kahdessakaan mielessä. Ensiksikin voidaan todeta, että vertailevaa politiikan tutkimusta käsitteleviä kirjoja on muutaman viimeisen vuoden aikana ilmestynyt sangen suuri joukko ja toiseksi voidaan heti alkajaisiksi todeta, ettei Merrittin teos ole millään lailla häikäisevä, turvallista ja taattua tekoa kylläkin. Merritt on organisoinut teoksensa seitsemään osaan: *The Study of Comparative Politics, Aggregate Data in Cross-National Research, Cross-National Content Analysis, The Comparative Study of Elites, Cross-National Survey Analysis, Related Contributions from the Behavioral Sciences and the Future of Systematic Comparative Research*.

Kuten lukujen otsikoista jo näkyy, ei Merrittiä kiinnosta niinkään se, mitä pitäisi vertailla eri yksiköiden välillä, vaan se millä tavalla vertailu pitäisi suorittaa, ts. mitä tutkimusmenetelmiä pitäisi soveltaa (ainoana ja osittaisena poikkeuksena on vertailevaa eliittitutkimusta käsittelevä luku). Metodien ympärille keskittyvä pohdiskelu vie käsittääkseni vertailevaa politiikan tutkimusta liian teknokraattiseen suuntaan ja sen vuoksi pitäisin parempana sellaista tutkimusta, jossa pyritään

systematisoimaan vertailtavia ilmiöitä. Jos Merrittin lähestymistapa pidetään tavallaan annettuna, niin herää heti toinen kysymys; mitä hyötyä on sellaisessa kokoavassa esityksessä, jonka jokaisesta osasesta on löydettävissä miltei viimeistä piirtoa myöten samantyyppistä ja hyvinkin vastaavantasoisista tekstiä. Näin on asianlaita vertailevan aggregaationalyysin (ks. esim. *Taylor, Charles, ed., Aggregate Data Analysis*, Paris 1969), sisällönanalyysin (esim. *Holsti, Ole, Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*, Reading, Mass. 1969) ja vertailevan survey-tutkimuksen (esim. *Rokkan, Stein & Verba, Sidney, eds., Comparative Survey Analysis*, Paris 1969) kohdalla. Lisäksi Merritt mielestäni yliarvostaa simuloinnin merkitystä politiikan tutkimuksessa pitämällä sitä eräänlaisena viisasten kivenä. (ks. s. 240—45)

Näillä esimerkeillä en kuitenkaan halua sanoa sitä, että Merrittin kirja kannattaisi jättää tutustumista vaille ja paneutua vaikkapa edellämäinittuihin esimerkkikirjoihin. Teoksen eräänä etuna on — ainakin alaan perehtymättömälle — se, että hän käy läpi suuren joukon esimerkkitutkimuksia. Käsitteksen teoksen tästä puolesta saa toteamalla, että eri lukujen lähdeviitteistöt sisältävät yhteensä n. 650 itemiä (joissa tosin on hieman päällekkäisyyttä, jonka eliminoimista en pitänyt vaivan arvoisena). Itse asiassa Merrittin kirja on laaja review, jossa käydään läpi suuri joukko tutkimuksia niiden metodisen lähestymistavan mukaisesti. Teoksen nämä piirteet viittaavat siihen suuntaan, että se saattaisi olla sangen hyödyllinen kurssikirja eräänlaisena vertailevan politiikan tutkimuksen kentän peruskartoituksena, lähinnä kai cum laude -tasolla. Asiaan vihkiytyneelle alan tutkijalle teos ei paljoa antane.

Totesin edellä, että Merritt on koonnut kirjansa sangen mielikuvituksettomasti ja tek-

nokraattisesti eri tutkimusmenetelmien ympärille ja ajautunut täten sangen pitkälle toistamaan tuttuja seikkoja. Tämä arvio ei kuitenkaan päde koko kirjaan, ja mielestäni eräillä osilla kahdesta viimeisestä luvusta on sangen paljon uutta asiaa tarjottavanaan. Eräs mielenkiintoinen selonteko käsittelee poliittisen antropologian sovellusmahdollisuuksia vertailevassa tutkimuksessa. Eräänä peruspiirteenä käy Merrittin selonteosta selville se, etteivät antropologit tunne politiikan tutkimusta, eivätkä politiikan tutkijat antropologiaa. Kuitenkin politologeilla olisi aika tavalla opittavaa antropologeilta, yksistään jo tutkimusaineiston keruussa. En tarkoita tällä toteamuksella varsinaisesti havainnoivaa tutkimusotetta, vaan pikemminkin Georg Peter *Murdockin* massiivista *World Ethnographic Samplea*, joka sisältää aineistoa kaikkiaan 862 yhteiskunnasta ja kulttuurista. Tämän aineiston pohjalta on tehty jo useita kvantitatiivisia jatkoanalyysyjä.

Teoksen viimeisessä luvussa *The Future of Systematic Comparative Research* Merritt tarkastelee toista miettimisen arvoista seikkaa, joka ei liity yksinomaan vertailevaan politiikan tutkimukseen, vaan politiikan ja koko tieteelliseen tutkimukseen. Tällä seikalla on useita aspekteja, mutta ne voitaneen tiivistää kahden ilmiön väliseen, ainakin latenttiin ristiriitaan; yhtäältä tutkimusalan voimakas kasvu ja tietokonesovellutusten tarjoamat uudet näkymät ja toisaalta tarve luoda koordinoitua ja linjakasta tutkimuspolitiikkaa. Jos jälkimmäinen osa pettää, niin tieteen alan kasvulla sinänsä ei ole paljon merkitystä, vaan seurauksena on jonkinasteinen organisoitu kaaos. Näistä asioista tarvitaan todella keskustelua.

Vielä eräs keskustelun arvoinen seikka Merrittin teoksessa on vertailevien ilmiöiden vastaavuuden ongelma, joka on eräs vertailevan tutkimuksen perusongelmista. Merritt käsittelee sangen laajasti tätä ongelmaa eri tutkimusmenetelmien, erityisesti survey-analyysin yhteydessä. Tällainen pohdinta on luonnollisesti paikallaan, mutta mikäli tässä menään liian pitkälle, niin varsinaiseen tutkimukseen ei päästä koskaan käsiksi, sillä aina on olemassa metodisia ja teoreettisia seikkoja, joita ei voida ratkaista ehdottomalla varmuudella. Sen vuoksi tämäntyyppisten pohdintojen ja itse tutkimusprosessin välille täytyy

löytää jonkinlainen tasapainopiste, muuten on vaara sortua joko hedelmättömään määritelmäplatonismiin tai perusteettomaan raakaempiiriseen tutkimukseen.

Raimo Väyrynen